

**การศึกษาและวิเคราะห์โครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน”
ของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง**
**Study and Analysis of the Innovation Project, “Waste, to Wealth” of
Thap Ma Municipality, Mueang Rayong District, Rayong Province**

ณัฐพงษ์ คันทรส (Nattapong Kantaros)¹

วิศว์ เศรษฐกร (Wit Settakorn)²

อัมฤตา สารธิวงศ์ (Amarita Santivong)³

จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์ (Jirawat Metasuttirat)⁴

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Asst. Prof., Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,

ผู้ประพันธ์บรรณกิจ

Asst. Prof. Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University,

Corresponding Author

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,

ผู้มีส่วนสำคัญทางปัญญา

Asst. Prof., Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University,

Essentially Intellectual

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Asst. Prof. Dr., School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University

E-mail: w_sattakorn@hotmail.com

Received: 17 June 2024

Revised: 17 November 2024

Accepted: 22 November 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน” และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ

มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรม เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคัดเลือกรูปแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น กลุ่มข้าราชการประจำ และกลุ่มประชาชน เครือข่ายและภาคประชาสังคม จำนวน 39 คน ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบแยกแยะเนื้อหาสาระ การวิเคราะห์เนื้อหา และการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรมขยะมั่งคั่ง ยั่งยืน (Waste To Wealth) ได้แก่ (1) การมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง และการทำงานเป็นทีม ผู้นำและผู้บริหารของเทศบาลตำบลทับมามีความเข้มแข็งในการทำงาน (2) การมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ (3) บริบทของชุมชน ฐานทรัพยากรท้องถิ่น และพื้นที่ในการพัฒนาความสำเร็จของโครงการนวัตกรรม (4) การมีระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาด้านระบบฐานข้อมูล และ (5) ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิม จากการดำเนินการพบปัญหาเรื่องความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่เนื่องจากอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายของประชากร และมีประชากรแฝงในพื้นที่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้และสร้างความสัมพันธ์ของในพื้นที่เพื่อดำเนินนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงปัญหาการพลัดเปลี่ยนบุคลากรของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลต่อความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน, นวัตกรรมท้องถิ่น, เทศบาลตำบลทับมา

Abstract

This research aimed to explore and analyze the success factors in the implementation of the “Waste to Wealth” innovation project of Thap Ma Municipality, Mueang Rayong District, Rayong Province. Qualitative research methods were employed to extract the lessons learned on the success of the innovation project. Data were collected through in-depth interviews and focus group discussions among 39 key informants, selected by a purposive sampling method, including local government officials, civil servants, general public, networks and civil society. Structured interviews were administered as the research tool. Thematic analysis, content analysis, and triangulation were employed for data analysis. The research findings indicated that the success factors in the implementation of the “Waste to Wealth” innovation project included (1) strong leaders and teamwork, particularly the strength of the leaders and administrators of Thap Ma Subdistrict Municipality in their roles, (2) collaborative networks, involving the government and private sectors, and community stakeholders, (3) community context, local resources and area development for enhancing the success of the innovation project, (4) digital technology systems and database system

development, and (5) community cooperation, especially from local residents. Regarding the implementation of the innovation project, the problems with cooperation among local residents have been found. Since Thap Ma Municipality is located in the Eastern Economic Corridor, there is population movement and a large number of latent population in the area. Therefore, it is necessary to create awareness and build relationships among local residents in order to effectively implement the innovation project. The problem of employee turnover in the organization, which affects continuity of the implementation has also been recognized.

Keywords: Waste to Wealth, Local Innovation, Thap Ma Municipality

บทนำ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรม ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนานวัตกรรมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการทำงานเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ (Public Service) ผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐในระดับท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาชนที่เกิดความร่วมมือ (Collaboration) ในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการบริหารการปกครองที่ดีในท้องถิ่น และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีได้ ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับตัวอย่างยิ่ง โดยโจทย์ที่ท้าทายต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันคือ การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นคือ การเติบโตของเมือง หรือการระเบิดของเมือง จากงานเขียนของ อรรถ กฤษณ (2559) ได้นำเสนออย่างน่าสนใจว่า การบริหารจัดการของเมืองที่มีการเติบโตจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากท้องถิ่นเป็นองค์กรที่อยู่กับประชาชน และมีหน้าที่สำคัญตามกฎหมายนั่นคือการให้บริการสาธารณะ เช่น การจัดการขยะ การจัดการพื้นที่ และการผังเมือง รวมทั้งทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของเมือง นั่นคือ ท้องถิ่นคือเมืองที่สำคัญในการเติบโตในเชิงพื้นที่ ฉะนั้นเมืองต้องสามารถรองรับการเติบโตได้อย่างสมดุลและรองรับกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างทันทั่วทั้ง

กลไกหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรม และพัฒนาการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทสำคัญได้แก่ การมอบรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) จากสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ สำนักราชบัณฑิต เพื่อผลักดันและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมในท้องถิ่นที่โดดเด่นและสอดคล้องกับการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถมีนวัตกรรมที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมของตนเอง เมื่อพิจารณากรณีศึกษาของเทศบาลตำบลทับมา ในช่วงปี

ตั้งแต่ พ.ศ. 2564 ได้ประสบปัญหาการขยายตัวของชุมชนเมืองระยองทำให้ตำบลทับมาเปลี่ยนจากชุมชนเกษตรกรรมเป็นชุมชนเมือง การเพิ่มขึ้นของสถานประกอบการและหมู่บ้านจัดสรร ประชากรที่ย้ายถิ่นฐานมาประกอบอาชีพในเมืองอุตสาหกรรมจังหวัดระยองส่งผลต่อปัญหาด้านการจัดการขยะของเทศบาลตำบลทับมา นอกจากนั้นยังเป็นผลจากการพัฒนาให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในการขับเคลื่อนการดำเนินการของเทศบาล และการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลโดยการวางแผน การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ชัดเจนแน่นอนโดยเหมาะสมกับสภาพและศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565 พบว่า เทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้ดำเนินโครงการที่เป็นนวัตกรรม ในด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเมือง ในโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” ที่มีความโดดเด่น และเป็นเทศบาลที่ถูกจัดให้เป็นต้นแบบแห่งความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ในการบริหารจัดการที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2566) จากการดำเนินการดังกล่าวเทศบาลต้องสร้างการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น และนำเสนอโครงการนวัตกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหรือปัญหาสำคัญของท้องถิ่น นอกจากนี้โจทย์ใหญ่ และความท้าทายใหม่ของเทศบาลตำบลทับมาจึงอยู่ที่การพัฒนาในเชิงพื้นที่เพื่อรองรับการเติบโตจากเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลทับมา ได้ดำเนินโครงการนวัตกรรมจนได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ 2565 ในประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประเภทโดดเด่น จึงนับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความน่าสนใจในการถอดบทเรียนความสำเร็จโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มที่ได้รับรางวัลนั้นถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นแบบที่มีการบริหารจัดการที่ดี และมีโครงการนวัตกรรมที่สามารถตอบโจทย์ความท้าทายและการดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับการพัฒนาในเชิงพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นโครงการที่สามารถบูรณาการในการดำเนินการได้กว้างขวางและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และประสบผลสำเร็จที่สามารถเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการและการดำเนินโครงการนวัตกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาในเชิงพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีลักษณะเป็นการถอดบทเรียนสำคัญในการดำเนินโครงการนวัตกรรมของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ได้แก่ โครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานด้านนวัตกรรมสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเมืองของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยเป็นตัวแทนความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินโครงการนวัตกรรม รวมทั้งเป็นตัวแทนในการเผยแพร่การบริหารงานท้องถิ่นโดยใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยผลการวิจัยจะนำไปสู่องค์ความรู้ในการบริหารจัดการท้องถิ่น อันจะส่งผลดีต่อการดำเนินการด้านโครงการนวัตกรรม และการบริการสาธารณะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

ทบทวนวรรณกรรม

การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีแนวทางจากหลักคิดทางการให้บริการสาธารณะที่หลากหลาย งานวิจัยของ ดำรงค์ วัฒนา (2544ก; 2544ข) ได้วิจัยเรื่อง ระบบบริหารจัดการท้องถิ่น นำเสนอว่า ภายหลังกฎกระทรวงแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ประกาศใช้ ได้มีกระแสเรียกร้องให้มีการผลักดันเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นวาระสำคัญ และการแสวงหาองค์ความรู้และตัวแบบด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ปรับเปลี่ยนการทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่นไทยไปสู่ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี (Good Local Governance) เป็นแนวคิด ที่ได้รับอิทธิพลจากกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองภายในประเทศ และแนวคิดขององค์กรระหว่างประเทศที่เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาประเทศที่กำลังพัฒนา นอกจากนี้ งานเขียนของเดวิด ออร์บอร์น (Osborn, 1993) เรื่อง Reinventing Government ได้นำเสนอการปรับโฉมการทำงานระบบภาครัฐ โดยระบบราชการมีลักษณะของการแข่งขันการให้บริการสาธารณะ หรือขับเคลื่อนด้วยภารกิจมากกว่าขับเคลื่อนด้วยกฎระเบียบ นอกจากนี้อาจมีลักษณะของการแข่งขันการให้บริการสาธารณะ นอกจากนี้ การยกเครื่องรัฐบาลขึ้นมาใหม่ (Reinventing Government) ยังเป็นการเร่งให้เกิดการทำงานที่เร็วขึ้น การขับเคลื่อนโดยพันธกิจ เกิดการมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และนำไปสู่การกระจายอำนาจที่สามารถสร้างผลงานหรือนวัตกรรมให้เกิดขึ้นได้ และมีประสิทธิภาพมากกว่าองค์กรที่มีลักษณะการรวมอำนาจ (Osborne & Gaebler, 1992)

แนวคิดการบริหารจัดการท้องถิ่น (Local Governance) จึงเป็นแนวคิดที่นำเสนอหลักการและแนวทางในการบริหารและจัดการด้านท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความเป็นไปได้ของชุมชนและประชากรในพื้นที่ให้ได้เหมาะสม และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีสู่การพัฒนาและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของท้องถิ่น แนวคิดนี้บ่งบอกถึงความสำคัญของการมีการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์และความต้องการของชุมชน อีกทั้งการส่งอำนาจในการตัดสินใจและการบริหารระดับท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นสิ่งสำคัญ (ชนเศรษฐ์ เจริญเมือง, 2551) ในขณะทำงานศึกษาด้านการบริหารจัดการท้องถิ่น (Local Governance) ของดำรง วัฒนา (2544ก; 2544ข) ได้นำเสนอว่า เป็นแนวคิดที่เน้นความสัมพันธ์ของระบบการบริหารจัดการที่ดี และมีการ

กระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น มีภาคประชาสังคม (Civil Society) ที่เข้มแข็ง หากรัฐบาลกลางมีระบบการบริหารจัดการที่กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนจากภาคประชาสังคม ในระยะหลังยังมีความพยายามอธิบายให้ชัดเจนจากงานของ พัทธี ลิโรส (2558) ที่ค่อยๆออกไปถึงเรื่องของการศึกษาเรื่องการจัดการปกครองในมิติของนโยบายและเครือข่ายการจัดการปกครอง นอกจากนี้

งานศึกษาของ อัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์ และนพพล อัคราศ (2559) ได้อธิบายเชื่อมโยงต่อว่าเป็นการขยับไปอีกขั้นหนึ่งของการบริหารการปกครองที่เน้นเอาการจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้และเป็นเป้าหมายที่ไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น และหากการขับเคลื่อนการบริหารงานท้องถิ่นภายใต้การอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ทำให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้ในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และวัฒนธรรม (พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และพระครูปลัดคณัฐพงศ์ ยโส, 2561) นอกจากนี้เชื่อมโยงจากแนวคิดการบริหารจัดการท้องถิ่นไปสู่การอธิบายแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่มีฐานรากมาจากการบริหารการปกครองที่มุ่งเน้นความเป็นศูนย์กลางของประชาชน หลักการนี้รวมถึงการสร้างระบบการบริหารราชการที่มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อประชาชน และมีการร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับประชาชน (อานวย บุญรัตนโมตรี, วัฒนา นนทจิต และธณกฤษ งามมีศรี, 2559; ไชยนันท์ ปัญญาศิริ, 2560) นอกจากนี้งานศึกษาของ ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และอลงกต สารกาล (2560) ยังได้อธิบายในมิติของแนวคิดการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นบนฐานเครือข่ายความร่วมมือและการเป็นตัวแสดงในเครือข่ายความร่วมมือในการวางแผน ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยน และระดมทรัพยากรมีการจัดโครงสร้างร่วมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน ดังนั้น การบริหารจัดการท้องถิ่นจึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่จะทำให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการพัฒนาและมีความสำเร็จในการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีได้

การบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระทรวงมหาดไทย ได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนหรือจังหวัดสะอาด โดยส่งเสริมการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางโดยหลัก 3Rs คือ Reduce Reuse และ Recycle โดยสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562) อย่างไรก็ตามยังมีการบริหารจัดการขยะโดยนำขยะมาใช้ในการใช้งานผลิตภัณฑ์เดิมวงจร (Reuse) โดยการเชื่อมโยงกับการแพทย์และสุขภาพ เช่น การคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อผลิตหมอนหลอดและผ้าเคลื่อนย้ายผู้ป่วย นวัตกรรมท่อหยอดทราย การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle หรือ Upcycle) และการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุด (Zero-Waste) โดยการบริหารจัดการดังกล่าวจะเปลี่ยนจากขยะมาเป็นการสินค้าและบริการสร้างมูลค่าให้แก่ชุมชน และท้องถิ่นได้เพิ่มมากขึ้น งานศึกษาของวรสุดา ขวัญสุวรรณ และสาทิณี วัฒนธกิจ (2563) ได้พบว่า การนำแนวคิด 3R มาปรับใช้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน และการออกแบบจากวัสดุเหลือทิ้งหรือขยะโดยใช้ศิลปะสามารถเพิ่มมูลค่าและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้แก่ชุมชนได้

นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสำเร็จของโครงการนวัตกรรมของท้องถิ่น ได้แก่ งานวิจัยของ จิรวัฒน์ เมฆาสุทธิรัตน์ และคณะ (2566) พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของโครงการนวัตกรรม

ได้แก่ (1) ศักยภาพของบุคลากรและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับทีมงานในพื้นที่ (2) นโยบายของนายกเทศมนตรีที่ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (3) การมีทรัพยากรทางการบริหารที่เพียงพอ (4) การออกแบบการทำงานร่วมกันอย่างยืดหยุ่น และ (5) การมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายและภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งงานของปณิทัต นอขุนทด (2556) อธิบายว่า ปัจจัยที่สำคัญคือ ด้านการวางแผนที่มีผลต่อระบบการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ การประชาสัมพันธ์ถึงการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนอย่างชัดเจน และงานวิจัยของ สุปัญญาดา สุนทรนนท์ (2565) พบว่าปัจจัยความสำเร็จด้านนวัตกรรม พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เทศบาลที่ปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง 2) ผลสัมฤทธิ์ที่เห็นชัดเจนจากการเข้าร่วมโครงการ นวัตกรรมของประชาชน 3) ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของผู้ปฏิบัติงาน และ 4) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งงานวิจัยของณัฐชานันท์ วงศ์มูลิทธิกร (2563) ได้ทำการสำรวจนวัตกรรมการบริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่พบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นผู้มีบทบาทประสานงาน ผู้กระตุ้นสนับสนุนจูงใจ และมีบทบาทหลักในการดำเนินการให้เกิดนวัตกรรมซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงรุก และสามารถพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ และงานวิจัยของ กัลยาณี ชีระวงศ์ภิญโญ, นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ และสาคร ปลื้มรัมย์ (2566) ได้นำเสนอนวัตกรรมทางสังคมในการจัดการและเพิ่มมูลค่าขยะในชุมชน โดยศึกษาในมิติของกฎหมาย พบว่า ประเทศไทยได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะหลายฉบับ แต่กฎหมายมักมุ่งในการจัดการขยะที่ปลายทาง มีลักษณะเป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ให้กับรัฐและราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะ ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะต้นทาง ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะทางนวัตกรรมทางสังคมในด้านกฎหมายในการจัดการขยะในชุมชน โดยให้ท้องถิ่นออกมาตรการทางกฎหมายและส่งเสริมให้ครัวเรือนและสถานประกอบการในที่ท่องเที่ยวมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งตามประเภท

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) ที่มีลักษณะเป็นกรณีศึกษา (Case Study) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและดำเนินโครงการนวัตกรรมของเทศบาลตำบลทับมา โดยมีกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม คือ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวน 11 คน พนักงานท้องถิ่นจำนวน 13 คน ประชาชนและเครือข่ายของโครงการนวัตกรรมจำนวน 15 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 39 คน เป็นผู้ที่สามารถมีความเข้าใจในโครงการนวัตกรรมของเทศบาลตำบลทับมา โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบบบันทึกเพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับผลสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรม สำหรับแบบสัมภาษณ์ใช้

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการนวัตกรรม

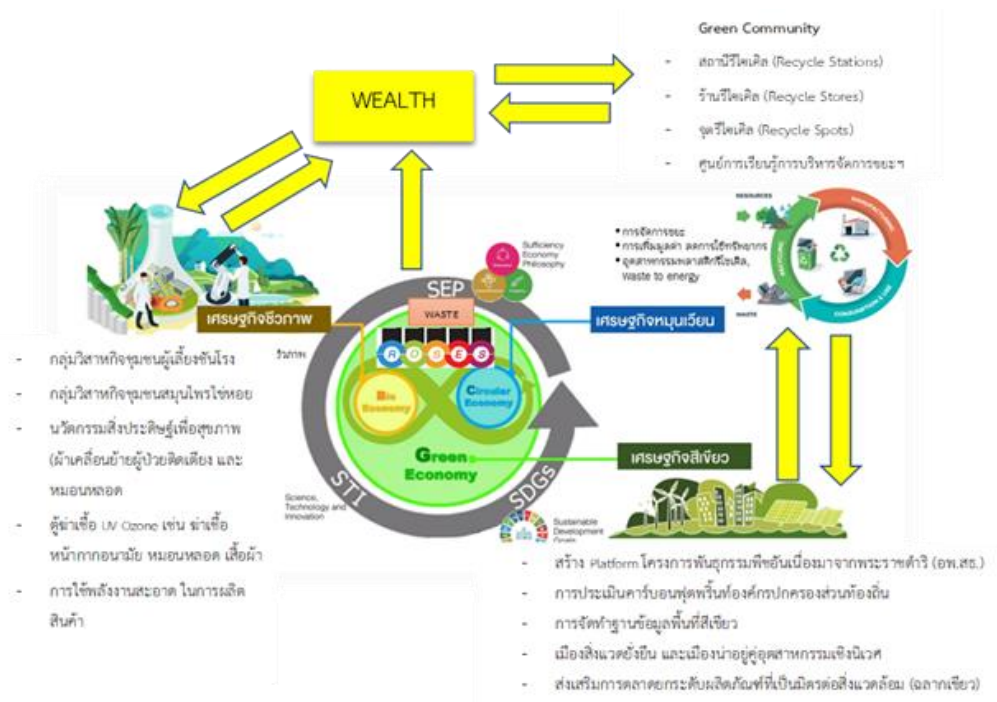
การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจและบันทึก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการบริหารและการดำเนินงาน โครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และประชุมกลุ่มย่อย (Focusing Group) จาก 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและสมาชิกสภา กลุ่มพนักงานท้องถิ่น และกลุ่มประชาชนและเครือข่าย และการวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มต้นด้วยการจัดระเบียบของข้อมูล การแสดงข้อมูล และการหาข้อสรุปเพื่อสามารถวิเคราะห์ภาพรวมตาม โดยการจัดระเบียบข้อมูล (Data Organization) โดยการจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา จากนั้นจึงวิเคราะห์ภาพรวมตามแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการอภิปรายปรากฏการณ์และสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย นอกจากนี้การแสดงผลข้อมูล (Data Display) โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและความเป็นเหตุเป็นผลของข้อมูล การหาข้อสรุปข้อมูล (Conclusion) ด้วยการตีความ (Interpretation) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลสำเร็จของโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth”

การดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” ของเทศบาลตำบลทับมาได้นำขยะมาใช้ในการใช้งานผลิตภัณฑ์เดิมวงจร (Reuse) โดยการเชื่อมโยงกับการแพทย์และสุขภาพ เช่น การคัดแยกขยะพลาสติกเพื่อผลิตหมอนหลอดและผ้าเคลื่อนย้ายผู้ป่วย นวัตกรรมท่อหยอดทรายการแปรสภาพเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle หรือ Upcycle) เช่น การนำหน้ากากอนามัยที่ใช้แล้วมาทำวัสดุซับเสียง เพื่อแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะติดเชื้อในภาพรวม และการออกแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตเพื่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุด (Zero-Waste) เช่น ผลิตภัณฑ์กำจัดลูกน้ำยุงลาย EM Ball บำบัดน้ำเสีย จากเปลือกไข่เปลือกหอย นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากภาคีภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดระยอง ให้การสนับสนุนในการดำเนินงานกำจัดขยะมูลฝอยทั้งกำจัดขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะติดเชื้อ รวมถึงการร่วมพัฒนาเครือข่ายขยะยืมในการร่วมรับซื้อขยะรีไซเคิล รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จ.ระยอง สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 13 สำนักงานสาธารณสุขระยอง และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ องค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ รวมถึงการร่วมติดตามประเมินผล นอกจากนี้ยังมีภาคประชาสังคม เช่น วัด โรงเรียน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เป็นเครือข่ายที่ร่วมจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฯ โดยให้ใช้สถานที่จัดตั้งศูนย์ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ หรือการขยายฐานความรู้แก่ประชาชน โดยมีเป้าหมายทุกครัวเรือนมีการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร สุดท้ายในหน่วยงานภาคเอกชน ตลาด ห้างสรรพสินค้า ได้ให้ความร่วมมือในการจัดตั้งจุดรองรับขยะอันตรายชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการรองรับขยะอันตราย ดำเนินโครงการตลาดปลอดโฟม เป็นต้นแบบสถานประกอบการสีเขียว และสนับสนุนกิจกรรมด้านการบริหารจัดการขยะ เช่น

รับซื้อขยะรีไซเคิล ลดการใช้โฟม ถุงพลาสติก ลดการสร้างขยะและไม่สนับสนุนเป็นแหล่งสร้างขยะในสถานประกอบการ

โครงการนวัตกรรม Waste to Wealth ใช้ “BCG Model” เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ ได้คิดค้นนวัตกรรมใหม่และปรับเปลี่ยนจากบริบทเดิมโดยการค้นหาต้นทุนทางสังคม ทรัพยากรท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนานวัตกรรมด้วยเทคโนโลยี เรียนรู้วิธีการถอดองค์ความรู้และเทคนิคการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลการบริหารจัดการโครงการนวัตกรรมแบบบูรณาการ

ที่มา: ณัฐพงษ์ คันทรศ และคณะ, 2566

ผลสำเร็จของโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” มีผลสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ 1) การจัดการขยะแบบครบวงจรเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) 2) เทศบาลตำบลทับมาได้ดำเนินการต่อยอดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มาจากขยะ เช่น สินค้า และการท่องเที่ยว 3) เทศบาลตำบลทับมาสามารถสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับครัวเรือน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และ 4) ชุมชนและประชาชนกลุ่มเปราะบางในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการนำขยะมาใช้ประโยชน์สำหรับดูแลผู้ป่วย สำหรับผลการดำเนินงานของโครงการนวัตกรรมมีผลสำเร็จและผลลัพธ์ที่สามารถอธิบายในด้านต่าง ๆ โดยละเอียดได้ดังนี้

1) เทศบาลตำบลทับมานำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) รวมปริมาณทั้งสิ้น 1,424.97 ตัน/ปี โดยได้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ผ้าเคลื่อนย้ายผู้ป่วยติดเตียง หมอนหลอด ผลิตภัณฑ์กำจัดกลิ่นน้ำขุ่นลายสมุนไพร ไข่หอย ปูยไส้เดือน ปูอินทรีย์ชีวภาพ (EM Bal) วัสดุ ขับเสียดจากหน้ากากอนามัย โดยใช้เทคโนโลยีในการยกระดับผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องฆ่าเชื้อหน้ากากอนามัย เครื่องฆ่าเชื้อหมอนหลอด UV Ozone

2) เทศบาลตำบลทับมาสามารถลดงบประมาณในการบริหารจัดการขยะ จำนวน 1,909,459.80 บาท ต่อปี ตั้งแต่ขยะต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ลดงบประมาณในการซื้อทรายกำจัดกลิ่นน้ำขุ่นลาย 400,000 บาท

3) โครงการนวัตกรรมช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ จัดการสิ่งแวดล้อม จากการส่งเสริมการสร้างกลุ่มอาชีพ ผ่านเส้นทางท่องเที่ยวและศูนย์การเรียนรู้ด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม จำนวน 21 แห่ง ครอบคลุม 8 ชุมชนเช่น การนำขยะไปแปรรูปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ ผลิตภัณฑ์ OTOP เกษตรอินทรีย์ การเลี้ยงชันโรง เป็นต้น

4) เทศบาลตำบลทับมาสามารถนำขยะที่เหลือใช้มาพัฒนาเป็นนวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง ได้รับการดูแลรักษาและฟื้นฟูด้วยนวัตกรรมผ้าร่วมและหมอนหลอด จำนวน 14 คน

5) โครงการนวัตกรรมช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ จัดการสิ่งแวดล้อม จากการส่งเสริมการสร้างกลุ่มอาชีพ เช่น การนำขยะไปแปรรูปทำปุ๋ย ทำน้ำหมักชีวภาพ สร้างมูลค่าจากขยะ “Waste to Wealth”

6) เทศบาลตำบลทับมาสามารถบูรณาการ ทุกภาคส่วน บ้าน วัด โรงเรียน และโรงงาน (สถานประกอบการ) ร่วมกันทุกกลุ่มเพื่อขยายผลสู่การท่องเที่ยวแบบวิถีพอเพียงก่อให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนสร้างรายได้แก่ประชาชนในชุมชนตามแนวทาง BCG: Bio Economy Circular Economy และ Green Economy)

7) เทศบาลตำบลทับมามีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น ผ้าร่วมจากผ้าคลุมรถ เต็นท์ ร่มหลอด โดยการขอรับบริจาค มาทำผ้าเคลื่อนย้ายคนไข้ สำหรับพลิกตะแคงตัวและเคลื่อนย้ายหมอนหลอดใช้สำหรับรองปุ่มกระดูก ข้อพับ และก้นเตียงผู้ป่วย

เทศบาลตำบลทับมามีเครือข่ายการตรวจติดตามมลพิษทางน้ำ โดยการตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่าย การเลี้ยงหอยเพื่อตรวจวัดคุณภาพน้ำทางธรรมชาติ และมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งชันโรงในการตรวจวัดคุณภาพอากาศทางธรรมชาติและเป็นตัวชี้วัดอาหารปลอดภัยในชุมชน จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแสดงผลลัพธ์ที่สำเร็จจากการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” ดังตัวอย่างตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกลุ่มที่มีส่วนร่วม แผนโครงการ ตัวชี้วัด และเป้าหมายรายได้

กลุ่มการมีส่วนร่วม ตามอัตลักษณ์ เทศบาล	แผน/โครงการ	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย รายได้/ปี (บาท)
ถ้ามี	วัฒนธรรมมีชีวิต (เรื่องเล่า/ ของที่ระลึก) เป็นเอกลักษณ์เมือง	รายได้ของที่ระลึก /โลโก้ตำบลห้วย	24,719,625
เขา	เขาโบสถ์ หอคอยชมวิว/ สะพานแก้ว/ ป่าชุมชน	ท่องเที่ยว/ ลด คาร์บอน	21,900,000
	เขาตาเถียน อ่างเก็บน้ำ/ Mountain Sport ศูนย์นวัตกรรมออกกำลังกาย/ ห้วย Mini Marathon	การมีส่วนร่วม อนุรักษ์ แหล่งน้ำ/เพิ่มรายได้ ฐานข้อมูลทรัพยากร	
	เขาตาอินทร์ ศูนย์อาชาบำบัด กองพันทหาร ม้า	ช่วยเหลือกอกทิสติก	
คลอง	คลองห้วยมา จุดเขื่อน (คลองของเกษตร) ตลาดน้ำ	อนุรักษ์/ ลดน้ำเสีย	912,500
	คลองหนองโพรง ปลูกไม้ริมคลอง 4ค. คู- เค็ด-คม-คิม	ปรับปรุงทัศน	
	คลองจำรุง โครงการพื้นที่ชุ่มน้ำ Ramsar Site	เครือข่ายระดับโลก	

กลุ่มการมีส่วนร่วม ตามอัตลักษณ์ เทศบาล	แผน/โครงการ	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย รายได้/ปี (บาท)
	บึงบัว อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ สร้างจุด ท่องเที่ยว	เพิ่มรายได้	
ครัวระยอง	ผักพื้นบ้าน/ Survey Data/ คุณค่าทาง โภชนาการ	แผนที่ทรัพยากรต้น น้ำ	8,250,000
	ผลไม้พื้นถิ่น/ Survey Data/ คุณค่าทาง โภชนาการ	แผนที่ทรัพยากรต้น น้ำ	
	ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง/ สำรวจกลุ่ม/มาตรฐาน/ การตลาด	แผนที่ข้อมูลกลางน้ำ	
	ผู้ประกอบการอาหาร/ ร้านอาหาร/ ที่พัก/ แหล่งเรียนรู้	แผนที่ข้อมูลกลางน้ำ	
	ข้อมูลการจำหน่าย/ ขนส่ง/ แหล่งสั่งซื้อ	แผนที่ข้อมูลปลายน้ำ	
	I- Farm สวนเกษตรดิจิทัล/ สวนเกษตรคน เมือง	ใช้เทคโนโลยี	
	ปุ๋ย+น้ำหมัก อินทรีย์ มูลไส้เดือน/ ลดขยะ อินทรีย์	ลดก๊าซเรือนกระจก	
กลองยาว	อนุรักษ์ดนตรีไทย/ ประยุกต์ แร็ปกลอง ยาว/ อีปี่ฮือป	ปรับตามกระแสดังคม	1,945,000
App ทับมา	พัฒนา Plat form แผนที่ Ai/ แหล่งอาหาร/ สรรพคุณ	Smart City	

กลุ่มการมีส่วนร่วม ตามอัตลักษณ์ เทศบาล	แผน/โครงการ	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย รายได้/ปี (บาท)
		ศูนย์การเรียนรู้การ จัดการขยะฯ	
	อาหาร/ ให้หลังงานเคลอริ์/ ช่วยลดก๊าซ เรือนกระจก		
รวมเป็นเงิน			57,327,125

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2566

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth”

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” ได้แก่

1. การมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง และการทำงานเป็นทีม

ผู้นำและผู้บริหารของเทศบาลตำบลทับมามีความเข้มแข็งในการทำงาน เป็นผู้ที่มีความสามารถสูงในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ มีลักษณะการกำหนดเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน และสามารถกำหนดทิศทางในการดำเนินโครงการนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ สามารถประสานงานกับหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ให้เข้ามาเป็นทีมงานเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีลักษณะการทำงานเป็นทีมงานและระบบการทำงานที่ดี มีภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีร่วมกันทำงานในลักษณะความร่วมมือ (Collaboration) ตั้งแต่เริ่มต้นวางแผนร่วมกัน ในการกำหนดโครงการ การนำโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินผลสำเร็จของโครงการนวัตกรรมในแต่ละกิจกรรมอย่างครอบคลุมในทุกมิติ

2. การมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่

ความร่วมมือขององค์กรภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ จัดเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนโครงการนวัตกรรม ในการสร้างความพร้อมทั้งในด้านฐานทรัพยากร ทุนทางสังคม และการบริหารจัดการในพื้นที่ เครือข่ายความร่วมมือจากภาครัฐที่สำคัญ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, องค์กรโน้ะกะชะคะ

โกดาคอ (Nogezaka Glocal) ประเทศญี่ปุ่น และเทศบาลเมืองยูกาวาระ ประเทศญี่ปุ่น โดยองค์กรความร่วมมือแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency หรือ JICA) ซึ่งได้ลงนามความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันในการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลทับมา ในส่วนของภาคประชาชน เกิดเครือข่ายในการสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ร่วมมือกันในการผลักดันโครงการนวัตกรรมให้ประสบผลสำเร็จ

3. บริบทของชุมชน ฐานทรัพยากรท้องถิ่น

พื้นที่ในการพัฒนาความสำเร็จของโครงการนวัตกรรมเกิดจากการค้นหาประเด็นปัญหาที่สำคัญ ที่ถูกต้องเพราะเป็นการแก้ไขที่สาเหตุหรือต้นตอของปัญหาของท้องถิ่น สืบเนื่องจากปัญหาที่สำคัญของเทศบาลตำบลทับมาทั้งสามปัญหา คือ (1) ปัญหาการจัดการขยะชุมชนเมือง เนื่องจากเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจพิเศษของภาคตะวันออก (ECC) (2) ปัญหาสังคมผู้สูงอายุและปัญหาสุขภาพ เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และ (3) ปัญหาน้ำท่วมมีความเชื่อมโยงกันในแง่ของการจัดการกับปริมาณขยะจำนวนมาก และนำมาใช้ในการรีไซเคิล และการใช้ประโยชน์ให้แก่ผู้สูงอายุเป็นการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ และนอกจากนี้ยังทำให้เกิดวิสาหกิจชุมชน และปัญหาในการจัดการขยะในชุมชนเมืองเป็นปัญหาที่ต้องรับดำเนินการแก้ไข ปริมาณขยะจำนวนมากเนื่องจากเป็นเมืองที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (EEC) การคิดค้นโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” สามารถแก้ไขทั้งสามปัญหาอย่างบูรณาการกัน กล่าวคือสามารถสามารถลดปริมาณขยะ และนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ไปใช้ประโยชน์ในหลากหลายด้าน เช่น การใช้ผลิตเป็นสินค้าของที่ระลึก การนำขยะไปผลิตเพื่อเป็นวัสดุสำหรับผู้ป่วย หรือผู้สูงอายุ รวมทั้งนำขยะไปสร้างอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ ภายใต้การทำงานอย่างเป็นระบบ จะเห็นได้ว่านอกจากสามารถแก้ไขปัญหได้แล้ว นวัตกรรมยังสามารถสร้างรายได้ทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ในหลายด้านรวมถึงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. การมีระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และการพัฒนาด้านระบบฐานข้อมูล

เทศบาลตำบลทับมามีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล มีการใช้ระบบจัดการฐานข้อมูลที่ดี เนื่องจากความสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อ เพื่อนำไปแก้ปัญหา วางแผน และนำไปต่อยอดได้ รวมทั้งสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดให้ประชาชนเห็นภาพ และเข้าใจปัญหาของชุมชนในภาพรวมได้ง่าย และมีหลายหน่วยงานที่เข้าร่วมในการผลิตฐานข้อมูล และแอปพลิเคชันเพื่อใช้ในการดำเนินโครงการนวัตกรรม

5. ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิม

เทศบาลตำบลทับมาเป็นเทศบาลที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (ECC) ซึ่งประชาชนในพื้นที่จะประกอบไปด้วยประชาชนในพื้นที่ดั้งเดิม กับประชาชนที่เป็นประชากรแฝงในการเข้ามาอาศัยในพื้นที่เพื่อทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ดั้งเดิมให้การสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาลในโครงการนวัตกรรมทุกด้านประชาชนยอมรับในโครงการนวัตกรรม และเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งทางด้านรายได้ ด้านการจัดการขยะ ด้านสุขภาพของประชาชนใน

พื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนจากหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วัด โรงเรียน ทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิดการเป็นเมืองที่ปลอดภัยขยะ และประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญ และร่วมดำเนินการกับเทศบาลตำบลทับมาเป็นอย่างมากเนื่องจากสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพจากโครงการนวัตกรรมได้

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth”

การดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง จำนวนประชากรแฝงในพื้นที่ กล่าวคือ เทศบาลตำบลทับมาเป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษซึ่งมีประชากรที่ย้ายถิ่นฐานเพื่อเข้ามาทำงานในพื้นที่จำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดหมู่บ้านจัดสรรได้สร้างขึ้นมา ส่งผลต่อความหลากหลายของประชาชนในพื้นที่ การสร้างความร่วมมือในการดำเนินโครงการประสบปัญหาด้านการสื่อสาร การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน โดยส่วนใหญ่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้าถึงการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทับมาผ่านทางผู้ประกอบการ ประการที่สอง การขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านระบบดิจิทัล ส่งผลต่อการบริหารจัดการโครงการ กล่าวคือ ปัญหาการพลัดเปลี่ยนบุคลากรของหน่วยงาน การโยกย้ายของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน บุคลากรใหม่จะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้งานใหม่ ทำให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่า นวัตกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการโครงการนวัตกรรมการจัดการขยะในรูปแบบใหม่โดยการนำกระบวนการโรสเสส (ROSES) แบบครบวงจรมาใช้ในการดำเนินโครงการนวัตกรรม ซึ่งผ่านกระบวนการให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน สร้างจิตสำนึกและสร้างการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากครัวเรือน ผ่านนวัตกรรมกระบวนการจัดการขยะแนวทางใหม่เรียกว่า กระบวนการ “ROSES” จากนั้นนำความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะไปสู่การปฏิบัติโดยการสร้างเครือข่ายในโครงการขยะยืมเพื่อการจัดการขยะในชุมชนเพื่อสร้างการตระหนักในเด็กและเยาวชนให้รู้จักการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เริ่มต้นจากกิจกรรมในชุมชนโดยการจัดสรรพื้นที่ในหมู่บ้านและโรงเรียนในพื้นที่เพื่อสร้างจุดรวบรวมขยะอันตรายในชุมชน จากนั้นสร้างกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อนำขยะอินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และลดต้นทุนให้แก่เกษตรกร

สำหรับปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรมของเทศบาลประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) การมีผู้นำที่มีความเข้มแข็ง และการทำงานเป็นทีม (2) การมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่ (3) บริบทของชุมชน (4) การมีระบบเทคโนโลยี

ดิจิทัล และการพัฒนาฐานระบบฐานข้อมูล (5) ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิม ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” มีประเด็นหลักอยู่ 2 ประการ ได้แก่ ประชากรแฝงในพื้นที่ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ร่วมกันกับทางเทศบาล และการขาดแคลนบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านระบบดิจิทัล เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างด้านบุคลากรของเทศบาล

การอภิปรายผลการศึกษา ประเด็นแรกเมื่อพิจารณาผลการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการ ดำเนินโครงการนวัตกรรมของเทศบาลตำบลทับมา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมีความเกี่ยวข้องกับ ปัจจัยภายใน ได้แก่ หน่วยงานที่ให้บริการสาธารณะ ได้แก่ เทศบาลตำบลทับมา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ ผู้บริหารที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย ทิศทางการดำเนินงาน ที่จะต้องมีภาวะผู้นำ และสามารถบูรณาการทำงาน ร่วมกันทั้งกับบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงปัจจัยภายนอกซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทของพื้นที่ การมี ส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งแนวทางการ พัฒนาการดำเนินโครงการนวัตกรรมของเทศบาลตำบลทับมา ต้องมีการขับเคลื่อนผลักดันทั้งในส่วนของ ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างการทำงาน และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสร้าง ความร่วมมือของภาคีเครือข่าย การมีระบบสารสนเทศที่เหมาะสม การดำเนินโครงการนวัตกรรมที่มีปัจจัยที่ เกี่ยวข้องควบคู่กันไปทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เป็นแนวทางสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ โครงการนวัตกรรม

สำหรับความสอดคล้องกับงานวิจัยพบว่างานศึกษาของ อัครวินท์ ศาสนพิทักษ์ และนพพล อัคราศ (2559) ได้อธิบายเชื่อมโยงต่อว่าเป็นการขยับไปอีกขั้นหนึ่งของการบริหารการปกครองที่เน้น การจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้และเป็นเป้าหมายที่ไปสู่การพัฒนานาท้องถื่น และหากการขับเคลื่อน การบริหารงานท้องถื่นภายใต้การอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ทำให้ท้องถื่น สามารถพัฒนาได้ในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน และวัฒนธรรม เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการนวัตกรรมที่มาจากนโยบายขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถื่น บทบาทที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการนวัตกรรมนั้นจะไม่ใช่มีเพียงปัจจัยภายใน หน่วยงานเท่านั้นที่จะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการนวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จ แต่ต้องมี ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชน ทั้งการมีส่วนร่วม และความเข้าใจเชิงบริบทพื้นที่ เป็นส่วนสำคัญ ประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จร่วมด้วย รวมถึงเมื่อพิจารณาหลักการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management - NPM) เป็นแนวคิดที่มีหลายแนวทางและองค์ประกอบที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและ ความคุ้มค่าในการบริหารจัดการภาครัฐ และการเน้นให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric) (Hood, 1991; Osborne & Gaebler, 1992; Peters, 1998)

นอกจากนั้น การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้ความสำคัญกับความต้องการของประชาชน และการบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกระบวนการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและ

ความโปร่งใส เมื่อพิจารณาร่วมกันกับงานวิจัยนี้จะพบว่า การให้ความสำคัญกับประชาชนผู้รับบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้บริการร่วมกับการให้บริการสาธารณะ จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรม มี 2 มิติหลักเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปัญญา สุนทรนนท์ (2565) เรื่อง ปัจจัยความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รางวัล การบริหารจัดการที่ดี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพสะ จังหวัดอ่างทอง พบว่า ปัจจัยความสำเร็จด้าน การบริหารจัดการ 5 ประการ ได้แก่ (1) การมีนโยบายที่ชัดเจนและเข้มงวดในการตรวจสอบให้ มีการทำงานอย่างโปร่งใส (2) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรอย่างมืออาชีพและฝึกวินัยการทำงาน (3) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูงโดยเน้นการทำงานในเชิงรุก (4) มีกลยุทธ์ในการชักจูงให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม และ (5) การสร้างจิตสำนึกในการให้บริการที่ดีแก่ประชาชน 2) ปัจจัย ความสำเร็จด้านนวัตกรรม พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เทศบาลที่ปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง (2) ผลสัมฤทธิ์ที่เห็นชัดเจนจากการเข้าร่วมโครงการ นวัตกรรมของประชาชน (3) ประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนของผู้ปฏิบัติงาน และ (4) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการศึกษาก็จะพบว่า ปัจจัยความสำเร็จด้านนวัตกรรมในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มีมิติที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และบริบทของท้องถิ่นที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และแสดงให้เห็นว่ามีมิติทางการบริหารของผู้บริหาร รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ถือว่ามีส่วนสำคัญในการดำเนินโครงการนวัตกรรมให้ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์ และคณะ (2566) ที่นำเสนอปัจจัยสำเร็จของนวัตกรรมในการบริหารจัดการท้องถิ่น ได้แก่ 1) ศักยภาพของบุคลากรและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับทีมงานในพื้นที่ 2) นโยบายของนายกเทศมนตรีที่ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การมีทรัพยากรทางการบริหารที่เพียงพอ 4) การออกแบบการทำงานร่วมกันอย่างยืดหยุ่น และ 5) การมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายและภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่

เมื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการนวัตกรรม “ขยะ มั่งคั่ง ยั่งยืน Waste To Wealth” พบว่า การดำเนินงานดังกล่าวพบปัญหา และอุปสรรค ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และการมีประชากรแฝงในพื้นที่ซึ่งส่งผลต่อการมีส่วนร่วม และความร่วมมือในการทำงานร่วมกันกับทางเทศบาล ซึ่งเมื่อพิจารณากับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีการดำเนินโครงการนวัตกรรม พบว่า สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2566) ได้รวบรวมต้นแบบความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดย นพพล อัครา และคณะ ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของโครงการนวัตกรรม “การจัดการขยะอินทรีย์และสิ่งปฏิกูลครบวงจร เทศบาลเมืองสะเดา” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของโครงการนวัตกรรมประกอบด้วยปัญหาและอุปสรรคทั้งภายในเทศบาลและภายนอก เช่นเดียวกัน

กล่าวคือ ปัญหาเชิงพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะซึ่งส่งผลกระทบต่อปัญหาขยะ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับขีดจำกัดในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของเทศบาล

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นแนวทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ รวมถึงการพิจารณารายละเอียดข้อมูลเชิงลึกของปัจจัยที่ค้นพบ เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. การศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเป็นแนวทางการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ โดยพิจารณาภารกิจด้านต่างๆ เนื่องจากการดำเนินโครงการนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลากหลายด้าน การศึกษาภารกิจด้านต่าง ๆ จากกรณีศึกษาที่มีความหลากหลายจะเป็นประโยชน์ต่อข้อค้นพบทางวิชาการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนเงินทุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การดูแลของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ในปีงบประมาณ 2565 และได้รับข้อมูลวิจัยในโครงการนวัตกรรมจากคณะบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลักคือ คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลทับมา พนักงานท้องถิ่น ประชาชนและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผลการวิจัยประสบความสำเร็จด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *3Rs บันทึกความสำเร็จในการคัดแยกขยะ*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กัลยาณี ชีระวงศ์ภิญโญ, นพดล ชีระวงศ์ภิญโญ และสาคร ปลื้มรัมย์. (2566). นวัตกรรมทางสังคมในการจัดการและเพิ่มมูลค่าขยะชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 6(2), 25-44.

จิรวัดน์ เมฆาสุทธิรัตน์, วิศว์ เศรษฐกร, ณัฐพงษ์ คันธรส และอัมฤตา สารธิวงศ์. (2566). นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยที่มีภาวะพึ่งพิงของเทศบาลตำบลป่าสัก อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. *วารสารสมาคมรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 5(10), 35-50.

ไชนันท์ ปัญญาศิริ. (2560). กระบวนทัศน์การบริหารจัดการองค์การภาครัฐไทย: เปรียบเทียบการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) กับการบริการสาธารณะแนวใหม่ (NPS). *สยามวิชาการ*, 18(1), 1-20.

ชนสวรรค์ เจริญเมือง. (2551). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น ภาคแรก*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ดำรงค์ วัฒนา. (2544ก). การบริหารจัดการท้องถิ่น (Local Governance). *วารสารดำรงราชานุภาพ*, 1(2), 37-56.

ดำรงค์ วัฒนา. (2544ข). *ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณัฐชนันท์ วงศ์มูลิทธิกร. (2563). นวัตกรรมการบริหารงานท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 3(4), 109-123.

ณัฐพงษ์ คันธรส, วิศว์ เศรษฐกร, อัมฤตา สารธิวงศ์, และจิรวัดน์ เมฆาสุทธิรัตน์. (2566). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

ปณณทัต นอขุนทด. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และพระครูปลัดณัฐพงษ์ ยโส. (2561). การบริหารท้องถิ่นไทยภายใต้บริบทไทยแลนด์ 4.0: โอกาสและความท้าทาย. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 1(1), 1-18.

- วรสุตา ขวัญสุวรรณ และสาทิณี วัฒนกิจ. (2563). การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัสดุเหลือทิ้งสู่ผลิตภัณฑ์
ออกแบบตกแต่งและแฟชั่น: ชุมชนต้นแบบเทศบาลเมืองเขารูปช้าง. สงขลา: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). *ต้นแบบความสำเร็จ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ:
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุปัญญา สุนทรนนท์. (2565). ปัจจัยความสำเร็จขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลการบริหาร
จัดการที่ดี: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโพสะ จังหวัดอ่างทอง. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ*, 9(5),
372-387.
- พัชรวิไล ลิ้มโรต. (2558). ใน เกษียร เตชะพีระ. *เปิดถ้อยแถลงนโยบายสาธารณะ: หลากมุมมองในการศึกษานโยบาย
สาธารณะร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และนพพล อัศฮาดี. (2559) การบริหารปกครอง: แนวคิดและการพัฒนาสู่การ
ปกครองท้องถิ่น. *วารสารวิจัยราชภัฏวชิรญาณ*, 3(3), 63-70.
- อรทัย กักพล. (2559). *Urbanization* เมื่อ “เมือง” กลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- อานวย บุญรัตน์ไมตรี, วัฒนา นนทจิต และธณกฤษ งามมีศรี. (2559). กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหาร
ท้องถิ่น. *Thai Journal of Public Administration*, 14(2), 111-127.
- ศักดิ์สิทธิ์ ฆารเลิศ และอลงกต สารกาล. (2560). ว่าด้วยแนวคิดการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นบนฐาน
เครือข่ายความร่วมมือ. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์*, 1(2), 82-103.

ภาษาอังกฤษ

- Hood, C. (1991). A Public Management for All Seasons?. *Public Administration*, 69(1), 3-19.
- Osborn, D., & Gaebler, T. (1992). *Reventing Government: How the entrepreneurial spirit is transforming
the public sector*. Addison-wesley.
- Osborn, D. (1993). Reinventing Government. *Public Productivity & Management Review*, 16(4), 349-356.
- Peters, B. G. (1998). Managing horizontal government: The politics of coordination. *Public
Administration Review*, 58(1), 25-35.